

Votergejt

9.8.1974. godine, američki predsednik Ričard Nikson podneo je ostavku. Nikson je prvi i do sada jedini predsednik SAD koji je podneo ostavku. Funkciju je preuzeo potpredsednik Džerald Ford, a ostavka je bila rezultat Votergejt afere.

Afera Votergejt ili Zaverre postoje

Politički skandal koji je sedamdesetih godina 20-og veka potresao Ameriku počeo je hapšenjem pet osoba (kasnije su optužene i uhapšene još dve osobe) zbog provala u kancelariju Demokratskog nacionalnog komiteta u hotelu Votergejt u Vašingtonu 17. juna 1972, kada su pokušali da postavе prislušne uređaje. FBI je povezao isplate tim provalnicima sa fondovima koji su korišćeni za ponovni izbor predsednika. Kako se istraga nastavila, nadležnost je preuzeo Votergejt komitet koji je obrazovao Senat SAD. Tokom istrage je otkriveno da je ova provala bila samo jedna od nelegalnih aktivnosti koje su obuhvatale zastrašivanje, političku špijunažu i sabotiranje, da je postojao tajni republikanski fond koji je služio za finansiranje prikupljanja informacija o aktivnostima demokrata. Takođe je utvrđeno da je predsednik Nikson imao opremu za snimanje razgovora u svojim prostorijama i da su mnogi razgovori snimljeni. Snimci su ukazivali na to da je predsednik pokušao da zataška provalu i da je znao za prisluškivanje demokrata. Posle više sudskih procesa, Vrhovni sud je presudio da je predsednik dužan da preda snimke. Nekoliko pripadnika Niksonove administracije su optuženi i osuđeni za zaveru i učešće u ovoj aferi, a Džerald Ford je potpisao pomilovanje za Niksona.

Slučaj je imao izuzetno veliki odjek i to ne samo u SAD. Mnogi skandali koji su izbijali posle toga, dobijali su sufiks „gejt”. Novinari Vašington posta, Bob Vudvord i Karl Bernstin, koji su pokrivali aferu, postali su heroji i, 1974, napisali su knjigu „Svi predsednikovi ljudi”, zasnovanu na iskustvima tokom istrage slučaja. Po knjizi je, 1976, snimljen i istoimeni film u kome igraju Robert Redford i Dastin Hofman.

Naročito je intrigantan bio „Deep Throat – Duboko grlo”, tajni izvor koji je dvojici novinara davao informacije o umešanosti predsednika Niksona i njegove administracije u skandal. „Duboko grlo” je bio naziv koji je aludirao na kontroverzu izazvanu istoimenim pornografskim filmom iz tog vremena, ali je bio i aluzija na novinarski izraz „deep background” koji se odnosi na informaciju dobijenu iz tajnog izvora čiji se identitet ne otkriva. Godinama se nagađalo ko bi to mogao da bude. Novinari Vudvord i Bernstin su se držali dogovora da neće odati njegov identitet sve dok je on živ ili dok sam ne da pristanak za to. Godine 2005, 31 godinu posle Niksonove ostavke, Mark Felt, bivši zamenik direktora FBI, obelodanio je da je on bio Duboko grlo. Novinari Vudvord i Bernstin, kao i Bendžamin Bredli, izvršni direktor Vašington posta u vreme Votergejta, potvrdili su ovu informaciju. Međutim, bivši direktor FBI i Feltov šef, Patrik Grej, osporava ovu informaciju, tvrdeći da je lik Dubokog grla kombinacija različitih izvora, sažetih u jedan da bi se poboljšala prodaja knjige i filma.

Kako bilo, lik Dubokog grla je duboko u popularnoj kulturi – od komedija, preko filmova o drugim političkim skandalima, do Simpsonovih, knjige Terija Prečeta, serije Alijas. Elegantna i nadasve duhovita posveta liku nalazi se i u epizodi serije Sopranovi, The fleshy part of the thigh. Naime, glumac koji u filmu Svi predsednikovi ljudi igra Duboko grlo, Hal Holbruk, u ovoj epizodi Sopranovih igra Tonijevog bolničkog „suseda” koji ima rak grla. Ali, možda je ovo odslikavanje Votergejt afere i lika Duboko grlo u popkulturi najupečatljivije i najfunkcionalnije u ranim epizodama serije „Dosije Iks”, serije koja je vrhunac i sažetak svih (teorija) zavera.

Reditelj Oliver Stoun snimio je 1995. film „Nikson” (igra ga Entoni Hopkins). Niksonova slika koja sledi iz ovog filma ne uklapa se uopšte u sliku Niksona kao potpunog negativca koja je već opšte uvrežena. Nikson je inače često negativno pominjan u sitkomima, filmovima, može se videti kako jedan lik plaši drugog stavljajući Niksonovu masku, stalne su aluzije na njegov fizički izgled, to jest ružnoću.

S obzirom temeljitost i posvećenost Olivera Stouna kontroverznim temama, možda je slika Niksona koju je on dao iznijansiranija, potpunija i bliža istini o tom dobu nego što smo je upamtili onako kako su je interpretirali Niksonovi protivnici.

S druge strane, uprkos velikom uticaju Votergejt afere, pravi razlog za upad u prostorije Demokratske stranke nikad do kraja nije precizno utvrđen. Neke teorije ukazuju da su provalnici tražili jednu, određenu informaciju, a neke teorije tvrde da postoje dublji razlozi za Votergejt aferu od onih koji se obično pojavljuju u medijima: umešanost CIA i povezanost CIA sa mafijom, zavera CIA oko ubistva Fidela Kastro, umešanost CIA u ubistvo predsednika Kenedija. Kao jedan od motiva spominje se i mogućnost da je provalu organizovao bivši savetnik Bele kuće da bi izbrisao dokaze u kojima se vidi da je njegova buduća supruga vodila lanac prostitutki koje su radile za Komitet demokratske stranke. Tu je i teorija političkog analitičara Džordža Fridmena koja kaže da je Vašington post stvorio moralnu paniku oko vlade koja je izmakla kontroli i koju su dva mlada, odvažna novinara uspela da razotkriju, a da to, jednostavno, nije istina – FBI je koristio Vašington post da bi uništio predsednika. Postoji i mišljenje da je Votergejt afera poslužila da se obustave saslušanja u vezi sa Vijetnamskim ratom. Noam Čomski smatra da je Niksonovo protivljenje Bretonvudskom sistemu (Svetska banka, Međunarodni monetarni fond...) napravilo od njega neprijatelja multinacionalnih korporacija i međunarodnih bankara... Nikson je do svoje smrti, 1994. godine, tvrdio da je nevin.

No, ko bi zaista znao? U svakom slučaju, lepo je pogledati Sve predsednikove ljude i Niksona jedan za drugim. Zavera se nastavlja...

Maja Šahović

[Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported](#)

You are free:

- to Share - to copy, distribute and transmit the work
- to Remix - to adapt the work

Under the following conditions:

- Attribution. You must attribute the work in the manner specified by the author or licensor (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- Noncommercial. You may not use this work for commercial purposes.
- Share Alike. If you alter, transform, or build upon this work, you may distribute the resulting work only under the same or similar license to this one.
 - For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work. The best way to do this is with a link to this web page.
 - Any of the above conditions can be waived if you get permission from the copyright holder.
 - Nothing in this license impairs or restricts the author's moral rights.